

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput XXXI. Finis legis latæ in bonum generale Communitatis, vel ad
removendum malum, seu periculum aliàs imminens multis de
Communitate, nunquam cessat in particulari, nisi cessat in communi. ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

CAPUT XXX.

Humana legis obligatio tribus precipue modis cessat.

- 238 **P**rimò, per expressam, vel tacitam Legislatoris revocationem. Quia lex pendet à voluntate ipsius.
- 239 **S**ecundò, per materiæ mutationem, si nempe materia legis 1°. de licita & utili (ob advenientes circumstantias) fiat illicita, vel damnosa & noxia. Quia lex nequit ad illicitum & noxium obligare. Unde cessat obligatio reddendi depositum, quando repetitur ad injustum nocumentum alicui inferendum. 2°. si fiat impeditiva majoris boni, vel alterius legis magis obligantis. Tunc enim debilius cedere debet fortiori, lexque minoris boni, vel charitatis, cedere debet legi majoris boni, vel charitatis, sicut minus bonum cedere debet majori bono. 3°. si fiat nimis molesta, & difficilis. Quia lex humana, sicut in principio, sic in decursu esse debet humana, & moraliter possibilis.
- 240 **T**ertio, per cessationem finis adæquati ipsius. Quia finis adæquatus legis, est velut fundamentum & anima legis. Destructo verò fundamento, corrui ædificium, cessanteque animâ legis, lex emoritur. Id tamen intelligendum de cessatione finis legis in communi, sive respectu Communitatis, non in particulari, sive respectu alicujus particularis. Nunquam enim finis legis, latae in generale bonum Communitatis, vel ad removendum malum, vel periculum aliàs imminens multis de Communitate, cessat respectu alicujus particularis, nisi cesset respectu Communitatis, uti proximè patebit.

CAPUT XXXI.

Finis legis latae in bonum generale Communitatis, vel ad removendum malum, seu periculum aliàs imminens multis de Communitate, nunquam cessat in particulari, nisi cesset in communi. Infundata proinde est opinio plurium Recentiorum, quod lex cesset in particulari, cessante sine legis in particulari, quodque leges in præsumptione fundata, cessent in casibus particularibus, in quibus particulariter falsa est præsumptio.

- 241 **J**ulius Mercorus in præfatione libri sui, cui titulus, *Basis Theologiae Moralis*, sapienter observat, multos in Theologiam Moralem abusos, multas videlicet opiniones nimis laxas irrepsisse, sub vano prætextu cessantis legis in particulari, ob cessationem finis.

Nec dubium, plures similiter irrepsisse, sub vano prætextu, quod leges in præsumptione fundatae, cessent in casibus particularibus, in quibus particulariter falsa est præsumptio. Cujus prætextus vanitatem si per-

spectam habuisset Diana p. 1. tr. 10. resol. 28. non dixisset, ex illo principio, seu prætextu, multos quotidie scrupulos in praxi à Confessariis tolli posse.

Prætextuum quippe illorum vanitas multipliciter ostenditur. 1°. Quia non omnium, quæ à Majoribus constituta sunt, ratio adæquata reddi potest; rationesque eorum quæ constituntur, inquiri non oportet; alioqui multa ex iis, quæ certa sunt, subverterentur. L. 19. & 20. ff. de legib.

2°. Quia finis legis rarò exprimitur in lege, nec exprimi debet; nec nostrum est de eo judicare, sed in dubio legibus obedire (secundum Augustinum relatum can. in istis dist. 4. *Non debemus judicare leges, sed secundum leges*) vel saltem ad Superioris declarationem recurrere; non autem sub cessantis finis legis, vel sub falsæ præsumptionis prætextu, propriâ autoritate, nos à lege eximere. Ut enim dicitur §. *rursus* Instituto de usufruptionibus, licet ratio usufruptionis cesset in absente Reipublica causa, tamen adversus usufruptionem restitutio à Superiore imperanda est.

3°. Finis legis, de qua in assertione, non est vitatio mali particulariter, sed communiter alioqui imminens; vel quia scilicet nisi hoc vel illud omnibus universim præcipiatur, vel prohibeatur, multa mala, seu inconvenientia contingunt in Communitate, quæ Legislator in commune bonum vult avertere: siquidem in condendis ejusmodi legibus, Legislator non attendit ad id quod accidit particulariter in me, vel in te, vel in omnibus, sed ad id quod accidit communiter, vel in multis, uti docet S. Thomas 1. 2. q. 84. a. 1. ad 3. q. 90. a. 2. q. 96. a. 1. & 6. & 2. 2. q. 147. a. 4. ubi sic: *Statuta communia proponuntur secundum quod multitudini conveniunt. Et idem Legislator in eis statuendis attendit id quod communiter & in pluribus accidit. Enimverò jura constituta oportet in his quæ sapius, vel communiter accidunt. L. jura ff. de legib.* Ratioque sufficiens ad præcipiendum vel prohibendum omnibus, est quia alioqui tale vel tale malum, vel periculum continget in multis, v. g. periculum perversionis ex lectione librorum hæreticorum. Ratio proinde sufficiens ad prohibendum omnibus lectionem istam, est quia nisi lectio ista prohibeatur omnibus, periculum est ne multi ex eorum lectione pervertantur. Neque enim Legislator attendit periculum, ne iste vel ille particulariter pervertatur (hoc enim ut plurimum scire non potest) solum igitur attendit periculum, ne multi de Communitate pervertantur. Si enim hoc prudenter judicet, lectionem illam omnibus prudenter interdicit.

Finis proinde legis, de qua in assertione, numquam cessat in particulari, nisi cesset in communi. Cujus oppositum dum supponit opinio triginta Doctorum (apud Dianam supra) dicentium, *Cessante sine legis in particulari,*

lari, lex in particulari cessat, falsum supponit, nec solum idèo rejicienda est, sed & ob gravissima inconvenientia, ex illa opinione consecrata, dum latissimam aperit januam, ut unusquisque pro affectu suo judicet, finem legis hinc & nunc in se cessare, seque idèo posse onus illius excutere. Monialis quippe facillè existimaret sibi non inesse periculum incontinentiæ, idèoque se non teneri lege clausuræ. Alius, cui matrimonium clandestinum est interdictum, facillè sibi persuaderet in se non esse periculum fraudis, & adulteriorum. Et sic de aliis. Meritò proinde opinio illa in Congregatione Lovaniensi Provinciae Belgicæ, nostri Carmeliticæ Ordinis, Lectoribus omnibus prohibita fuit.

246 Dices 1°. Obligatio legis omnes particulariter & singulariter afficit: ergo finis legis debet omnes particulariter & singulariter respicere.

Respondeo negando consequentiam. Quia obligatio legis idèo omnes particulariter & singulariter afficit, quia omnes particulariter & singulariter sunt partes & membra Communitatis, sive quia ex particularibus & singulis conflatur Communitas, cujus intenditur bonum. Ex particularibus verò & singulis non idèo conflatur Communitas, ut à Rectore Communitatis semper intendatur, & procuretur bonum singulorum & particularium, quæ talium; sed Communitatis, ut talis.

247 Dices 2°. Saltem finis legis directè magis respiciat bonum privatum singulorum, quàm generale Communitatis, plerùmque cessat in particulari, quin cesset in communi. Et consequenter talis lex cessat, &c.

Respondeo: Sive lex directè magis respiciat bonum generale Communitatis, quàm privatorum, sive directè magis respiciat bonum privatum singulorum, quàm Communitatis; si tamen finis ipsius sit remotio mali, vel promotio boni, ut in pluribus (prout ferè semper accidit) finis ejus nunquam cessat in particulari, quin cesset in communi. Ob rationem n. 144. allatam. Et ostenditur in legibus naturalibus, quæ licet directè magis respiciant privatum cujusque bonum, quàm Communitatis (utpote immediatè, & per se primò latè in singulas personas, potius quàm in Communitates, idèoque non aliter promulgatæ, nisi quatenus singulorum cordibus insculptæ) quia tamen finis legis naturalis prohibentis fornicationem v. g. non est vitatio damni prolis particulariter, sed communiter, sive in pluribus alioquin imminetis; finis istius prohibitionis nunquam cessat in particulari, quia nunquam cessat in communi. Idem ostenditur in lege jejunii, quæ licet directè & immediatè magis respiciat bonum cujusque in particulari, quàm Communitatis, Ecclesia tamen, jejunium instituens, attendit ad id quod communiùs accidit. Et idèo non obligat ad illud ante finem tertii

septennii, quia non obligat eos, qui sunt in statu accretionis, quod, ut in pluribus, est usque ad finem tertii septennii, inquit S. Thomas 2. 2. q. 147. a. 4. ad 2. Similiter in lege præcipiente abstinentiam à carnibus, attendit ad ea quæ communiter accidunt; idèoque non obligat ante septennium (quamvis usus rationis alicui accideret ante septennium) quia scilicet homines communiter, & ut plurimum non adipiscuntur usum rationis ante septennium.

Fateor tamen, quòd siquando finis legis 248 est particulare bonum alicujus, ubi bonum istud non speratur respectu ipsius, obligatio istius legis cessat. Unde quia finis legis fraternæ correctionis est emendatio fratris, non communiter, sed particulariter hinc & nunc sperata (prout omnes communiter docent, atque ex Evangelio colligitur) ubi particulariter cessat iste finis, sive dum particulariter hinc & nunc fratris emendatio non speratur, lex correctionis pro casu illo particulari non obligat.

Fateor etiam, quòd quandocumque finis 249 legis contrariè cessat in casu particulari, in eo legis obligatio cessat. Finis enim legis contrariè cessare tunc censetur, quando legis observantiam contingit esse noxiam, & damnosam. At nullus tenetur ad observantiam legis, pro casu quo noxia est & damnosa, uti vidimus n. 239.

CAPUT XXXII.

Consuetudo rationalis, & legitime præscripta, legi derogat humana, tamen si nulla consuetudo derogare possit legi naturali, vel divinae.

QUòd nulla consuetudo derogare possit 250 legi divinæ positivæ, S. Thomas 1. 2. q. 97. a. 3. ad 1. probat ex eo quòd lex divina, cum procedat à voluntate Dei, non potest mutari per consuetudinem procedentem à voluntate hominis. Unde nullà ratione licita est consuetudo damnatis ad mortem denegans tempus recipiendi Sacramentum Poenitentiae, & Communionis. Cum legi divinæ contraria sit.

QUòd autem nulla etiam consuetudo legi 251 naturali derogare queat, constat ex cap. fin. de consuet. ubi Pontifex dicit, quòd *nemo sane mentis intelligit naturali legi (cujus transgressio periculum salutis inducit) quacumque consuetudine (qua dicenda est verius in hac parte corruptela) posse aliquatenus derogari.* Constat iterum ex eo quòd omnis consuetudo contra legem naturalem, irrationalis sit, utpote contraria æquitati, & rectæ rationi. Verum enim verò quemadmodum veritati, sic rectæ rationi & æquitati rationalis consuetudo cedere debet, juxta illud: *Nemo consuetudinem rationi, & veritati preponat: quia consuetudinem ratio, & veritas semper excludit.* can. 4. dist. 9. Siquidem in Evan-